

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om inkomstdatasystemet och 22 och 25 § i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om inkomstdatasystemet och 22 och 25 § i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister (RP 216/2024 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- projektchef Arto Leinonen, finansministeriet
- specialsakkunnig Esa-Pekka Saari, finansministeriet
- lagstiftningsråd Virpi Koivu, justitieministeriet
- jurist Maiju Harju, Rättsregistercentralen
- överinspektör Niina Nieminen, dataombudsmannens byrå
- överinspektör Markus Kautto, Skatteförvaltningen
- ledande expert Sari Wulff, Skatteförvaltningen
- direktör Kirsi Pohjolainen, Olycksfallsförsäkringscentralen
- ledande expert Eija Männistö, Ekonomiadministrationsförbundet i Finland rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Pensionsskyddscentralen
- Sysselsättningsfonden
- Garantistiftelsen sr
- Företagarna i Finland rf.

Inget yttrande av

- Familjeföretagens förbund rf
- Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf.

Betänkande

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås ändringar i lagen om inkomstdatasystemet och lagen om ett positivt kreditupplysningsregister.

Det föreslås att lagen om inkomstdatasystemet ändras så att bestämmelserna om den personuppgiftsansvariges ansvar motsvarar de krav som följer av EU:s allmänna dataskyddsförordning.

Enligt förslaget upphävs i den lagen bestämmelserna om att prestationsbetalarna ansvarar för att uppgifterna i inkomstregistret är korrekta och för att uppgifterna rättas utan obefogat dröjsmål samt om att inkomsttagarens begäran om rättelse ska riktas till prestationsbetalaren. Till lagen fogas bestämmelser om Inkomstregisterenhetens ansvar för att den personuppgiftsansvariges skyldigheter fullgörs och den registrerades rättigheter tillgodoses i enlighet med dataskyddsförordningen. Det föreslås också att Skatteförvaltningens roll som gemensamt personuppgiftsansvarig för inkomstdatasystemet preciseras i fråga om det tekniska underhållet av systemet.

Till följd av att Inkomstregisterenhetens ansvar i samband med registerföringen blir utvidgat föreslås att det till lagen fogas bestämmelser om att Inkomstregisterenheten får förelägga vite för fullgörande av den anmälningsskyldighet som anges i lagen.

Dessutom föreslås det att bestämmelserna om utlämnande av uppgifter ur inkomstregistret när den registrerade kräver begränsning av behandlingen preciseras och att det till lagen fogas en bestämmelse om bevaringstiden för sådana uppgifter i inkomstdatasystemet.

Enligt förslaget ändras lagen om ett positivt kreditupplysningsregister så att uppgift om att den registrerade har krävt begränsning av behandlingen av personuppgifter med stöd av dataskyddsförordningen ska lämnas ut till kreditgivarna i en kreditupplysningsrapport.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 4 januari 2027.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Utskottet tillstyrker propositionen utan ändringar. Sammantaget sett anser utskottet att de föreslagna ändringarna behövs och fyller sitt syfte.

Genom propositionen harmoniseras bestämmelserna om den personuppgiftsansvariges ansvar i lagen om inkomstdatasystemet närmare med de krav som följer av dataskyddsförordningen. Inkomstregisterenheten ska fortfarande vara personuppgiftsansvarig enligt dataskyddsförordningen. Till lagen fogas bestämmelser om Inkomstregisterenhetens ansvar för att den personuppgiftsansvariges skyldigheter fullgörs och den registrerades rättigheter tillgodoses i enlighet med dataskyddsförordningen. Det föreslås också att Skatteförvaltningens roll som gemensamt personuppgiftsansvarig för inkomstdatasystemet preciseras i fråga om det tekniska underhållet av systemet.

Betänkande

I lagen upphävs bestämmelserna om att prestationsbetalarna ansvarar för att uppgifterna i inkomstregistret är korrekta och för att uppgifterna rättas utan obefogat dröjsmål samt om att inkomsttagarens begäran om rättelse ska riktas till prestationsbetalaren. I fortsättningen ska den personuppgiftsansvariges ansvar i fråga om dessa bestämmas direkt med stöd av dataskyddsförordningen. En begäran om korrigeringsuppgifter som inkomsttagaren bestrider ska riktas till Inkomstregisterenheten i stället för till prestationsbetalaren.

De föreslagna ändringarna medför inte att uppgiftsansvändarnas behörighet att bedöma och tolka betydelsen av uppgifterna i inkomstregistret med tanke på deras egen substanslagstiftning överförs till Inkomstregisterenheten, utan denna behörighet kvarstår även i fortsättningen hos uppgiftsansvändarna själva på det sätt som föreskrivs någon annanstans i lag.

Sakkunniga har välkomnat de föreslagna ändringarna. Vissa ansåg att det är viktigt att betona att prestationsbetalaren också efter lagändringen ansvarar för att de uppgifter som lämnats är korrekta. Till denna del konstaterar utskottet att det inte föreslås några ändringar i bestämmelserna om anmälningsskyldighet i lagen om inkomstdatasystemet. Ändringen av bestämmelserna om personuppgiftsansvaret påverkar inte prestationsbetalarnas ansvar för att fullgöra sin anmälningsskyldighet enligt någon annan lag på behörigt sätt. Fullgörande av anmälningsskyldigheten innebär att de uppgifter som lämnas ska vara korrekta till sitt innehåll och eventuella fel i dem korrigeras utan obefogat dröjsmål efter det att felet har upptäckts.

Vitesförfarande.

På grund av att Inkomstregisterenhetens ansvar i samband med registerföringen blir utvidgat föreslås det att Inkomstregisterenheten ges möjlighet att förelägga vite. Inkomstregisterenheten ska vid vite kunna ålägga den anmälningsskyldige att fullgöra en skyldighet som denne försummat, om försummelsen inte är ringa. Vite kan, om det föreligger särskilda skäl, även föreläggas en person som är anställd hos den anmälningsskyldige, eller någon annan som handlar för den anmälningsskyldiges räkning.

Sakkunniga har ansett att det föreslagna vitesförfarandet behövs. Rättsregistercentralen har dock fäst uppmärksamhet vid ändamålsenligheten i valet av påföljdsslag och bland annat lyft fram att en administrativ påföljd av straffkaraktär i tidigare lagstiftningsprojekt har ansetts vara en mer ändamålsenlig påföljdsform än vite vid masshantering.

Enligt uppgift har man vid beredningen av propositionen bedömt att vite är ett ändamålsenligt och tillräckligt sätt att trygga Inkomstregisterenhetens möjligheter att säkerställa att de rapporteringsskyldiga fullgör sin lagstadgade anmälningsskyldighet på behörigt sätt. Att föreskriva om behörighet för Inkomstregisterenheten att påföra försummelseavgifter på grund av försummelse att anmäla uppgifter till inkomstregistret bedöms i propositionen vara ett med avseende på förbudet mot dubbel straffbarhet ett processuellt alltför svårhanterligt alternativ som i betydande grad skulle äventyra de anmälningsskyldigas rättsskydd. Inte heller en betydande ändring av påföljdssystemet för beskattningen har i propositionen ansetts vara möjlig på så sätt att Skatteförvaltningen i samband med verkställandet av beskattningen inte längre skulle kunna påföra försummelseavgifter för försummelse att anmäla uppgifter som ska lämnas via inkomstregistret.

Betänkande

Den registrerades rätt att begränsa användningen av personuppgifterna

Det föreslås att bestämmelsen i lagen om inkomstdatasystemet, som gäller undantag från den registrerades rätt enligt artikel 18 i dataskyddsförordningen att begränsa behandlingen av personuppgifter, ändras så att undantaget på motsvarande sätt som i 24 a § i lagen om ett positivt kreditupplysningsregister begränsas till en sådan situation som avses i artikel 18.1 a i dataskyddsförordningen där den registrerade bestrider personuppgifternas korrekthet. Enligt förslaget ska uppgift om bestridandet och de uppgifter som det gäller lämnas ut för uppgifternas användningsändamål till uppgiftsanvändarna och till det positiva kreditupplysningsregistret.

Den möjlighet som ändringen medför för registrerade att kräva att behandlingen av personuppgifter begränsas på någon annan grund än den nämnda ger enligt propositionen anledning att samtidigt precisera lagen om ett positivt kreditupplysningsregister så att uppgift om kravet på begränsning av behandlingen lämnas ut till kreditgivarna i en kreditupplysningsrapport. När det i kreditupplysningsrapporten samtidigt lämnas ut uppgift om att den registrerade har bestridit att de inkomstuppgifter som lämnas ut till kreditgivaren är korrekta, kan uppgifterna i fråga lämnas ut med iakttagande av ett enhetligt förfarande oberoende av vilken uppgiftskategori i kreditupplysningsregistret bestridandet gäller.

Vid utfrågningen av sakkunniga understödde flera de föreslagna ändringarna till denna del. Dataombudsmannens byrå menar att det är befogat att ytterligare bedöma alternativet att de uppgifter som omfattas av den registrerades krav på begränsning inte lämnas ut ur inkomstdatasystemet eller det positiva kreditupplysningsregistret till mottagarna innan Inkomstregisterenheten har säkerställt uppgifternas riktighet.

Av skäl som hänför sig till det allmänna intresset är det enligt propositionen nödvändigt att begränsning av utlämnandet av uppgifter på grund av den registrerades begränsningskrav inte tillåts. I propositionen föreslås inte att det ska bli möjligt att begränsa utlämnandet av uppgifter på yrkande av den registrerade, eftersom de uppgifter som lämnas till inkomstregistret inte bara är uppgifter om inkomsttagaren, det vill säga den registrerade själv, utan också uppgifter om den prestationsbetalare som lämnat uppgifter. Uppgifterna används vid beslutsfattande som gäller båda två. Om den registrerades begränsningskrav tillåts begränsa utlämnandet av uppgifter till uppgiftsanvändarna under den tid som uppgifternas riktighet kontrolleras, inverkar begränsningskravet som sådant i betydande grad på uppgiftsanvändarnas lagstadgade rätt att få uppgifter, oberoende av om det är fråga om beslutsfattande som gäller inkomsttagaren eller prestationsbetalaren. Om den lagstadgade rätten att få uppgifter tillgodoses på ett bristfälligt sätt eller med fördröjning kan det inverka menligt på såväl inkomsttagarens som prestationsbetalarens rättsskydd, står det i propositionen. Det är problematiskt att förhindra utlämnande av uppgifter även om det är temporärt, och det blir ännu mer problematiskt ju längre utlämnandet av uppgifter fördröjs. Uppgiftsanvändarna har enligt propositionen också intresse av att få uppgifter sådana som prestationsbetalaren har lämnat uppgifterna till inkomstregistret.

Enligt utredning kan det ur den registrerades synvinkel ses som lämpligt och proportionellt att uppgiftsanvändaren inom ramen för sina befogenheter kan kontrollera uppgifterna och sörja för att de utredningar som behövs för avgörandet av ärendet inhämtas och i detta syfte till exempel av inkomsttagaren själv begära sådan ytterligare utredning som behövs i ett ärende som gäller in-

Betänkande

komsttagaren. Den föreslagna regleringen inverkar inte heller på ett otillbörligt sätt menligt på prestationsbetalarens rättsskydd. Informationen om begränsningskravet är snarare ägnad att främja kvaliteten på det beslutsfattande som gäller prestationsbetalaren, eftersom man i besluten om prestationsbetalaren kan ingripa i den registrerades bestridande och prestationsbetalarens eventuella fel i anmälan.

Med beaktande av det som sägs ovan anser utskottet att den föreslagna regleringen, enligt vilken uppgifter i registret får lämnas ut trots kravet på begränsning av behandlingen av den registrerades personuppgifter, är motiverad.

Övrigt

Genomförandet av reformen uppges i propositionen förutsätta att Inkomstregisterenheten beviljas tilläggsfinansiering från och med 2026. Avsikten är att de investeringskostnader som riktas till 2025 ska täckas med medel ur finansieringen av den grundläggande verksamheten vid Inkomstregisterenheten vid Skatteförvaltningen. Skatteförvaltningen orsakas också kostnader i egenskap av uppgiftsanvändare.

I propositionen bedöms konsekvenserna av de föreslagna ändringarna också för andra uppgiftsanvändare. Vid sakkunnighörandet har Sysselsättningsfonden lagt fram den preliminära bedömningen att fonden med avvikelse från den bedömning som presenteras i propositionen kommer orsakas kostnader av engångsnatur på sammanlagt cirka 150 000 euro till följd av systemändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 216/2024 rd utan ändringar.

Betänkande

Helsingfors 21.3.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Saara Hyrkkö gröna
medlem Otto Andersson sv
medlem Markku Eestilä saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Timo Heinonen saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Suna Kymäläinen sd
medlem Aki Lindén sd
medlem Mika Lintilä cent
medlem Jari Ronkainen saf
medlem Joona Räsänen sd
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Ville Valkonen saml
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
medlem Ben Zyskiewicz saml
ersättare Minja Koskela vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Tarja Järvinen.